

Luxembourg, 26. oktoober 2021

2020. aasta aastaaruanne 10 korduma kippuvat küsimust

1) Milline on Euroopa Kontrollikoja roll seoses ELi eelarvega?

Me **kontrollime igal aastal ELi raamatupidamise aastaaruannet ja esitame oma arvamuse** kolme küsimuse kohta: 1) kas raamatupidamise aastaaruanne on usaldusväärne, 2) kas ELi tulud koguti vastavalt õigusnormidele, ning 3) kas ELi eelarvet kasutati vastavalt õigusnormidele. Selle alusel koostame oma **kinnitava avalduse**, mille peame esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule tulenevalt Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklist 287.

2020. aastal olid ELi kulutused **173,3 miljardit eurot**, moodustades 1,1% ELi liikmesriikide ja Ühendkuningriigi kogurahvatulust.

2) Kas Euroopa Kontrollikoda kiitis 2020. aasta raamatupidamise aastaaruande heaks?

Jah. Me kinnitasime 2020. aasta raamatupidamise aastaaruande **usaldusväärsust** (esitasime märkusteta arvamuse). Nii on see olnud juba alates aastast 2007. Meie hinnangul annab 2020. aasta raamatupidamise aastaaruanne kõikides olulistes aspektides tõepärase pildi ELi finantsolukorrast, finantstulemustest, rahavoogudest ja netovara muutustest.

Lisaks arvamusele raamatupidamise aastaaruande kohta peame oma audititöö põhjal esitama arvamuse selle kohta, kas aruande aluseks olevad tehingud olid tehtud vastavalt ELi õigusnormidele. Leidsime, et tulud ei olnud olulisel määral vigadest mõjutatud. Maksete hinnanguline veamäär on viimastel aastatel püsinud suhteliselt stabiilne. See vähenes 3,8%-lt 2015. aastal 3,1%-le 2016. aastal ja 2,4%-le 2017. aastal. Alates 2018. aastast, mil veamäär oli 2,6%, on see näitaja jäänud stabiilseks. 2020. aasta maksete hinnanguline veamäär oli 2,7% – sama mis aasta varem. Sarnaselt 2019. aastale jõudsimme järeldusele, et vead olid läbiva iseloomuga, ning esitasime vastupidise arvamuse (täpsem selgitus on allpool).

3) Mida meie hinnanguline veamäär tähendab?

2,7% on meie hinnangul **rahasumma, mida ei oleks tohtinud ELi eelarvest välja maksta**, kuna meie arvates ei kasutatud seda ELi või liikmesriikide õigusnormide kohaselt.

Tüüpilisteks vigadeks on maksed, mis tehti kas toetuskõlbmatutele toetusesaajatele või projektidele, või oli tegu teenuste, toodete või investeeringutega, mille puhul ei rakendatud õigesti riigihanke-eeskirju.

4) Kas see tähendab, et 2,7% ELi eelarvest läks raisku?

Ei. Nii ei oleks õige öelda, kuna vea ja raiskamise vahel on oluline erinevus. Meie testide käigus kontrollitakse, kas ELi raha on kasutatud eeskirjade kohaselt, kas kantud kulud on nõuetekohaselt arvatud ning kas rahastamiskõlblikkuse tingimused on täidetud. Kui üks neist nõuetest ei ole täidetud, nimetame me seda veaks. Sellele 2,7% osutabki.

Osa vigadest puudutab makseid, mis ei vastanud rahastamiskõlblikkuse tingimustele, kuid mis ei tähendanud raiskamist. Leidsime näiteks, et rahastatud oli ühte Horvaatia maaelu arengu projekti, millega toetati mustikakasvatust, sealhulgas niisutussüsteemi paigaldamist. Sellised investeeringud on ELi toetuse saamiseks kõlblikud üksnes siis, kui need vastavad vee säästvat kasutamist edendavates ELi õigusaktides sätestatud nõuetele. Toetusesaaja oli esitanud dokumendid, mis näitasid, et veearvesti oli projekti osa ja makseasutus aktsepteeris niisutussüsteemiga seotud kulud. Meie aga leidsime, et ühtegi arvestit ei olnud paigaldatud, mistõttu oli niisutuskomponent ELi rahastamise jaoks kõlbmatu.

Samas on aga võimalik, et täiesti seaduslikud ja korrektsed kulutused tähendavad raha raiskamist. Sellesse kategooriasse kuulub meie poolt varem leitud näide sadamataristust, mis rajati ilma tulevase kaubamahtusid piisavalt arvesse võtmata.

5) Kas leitud vigade puhul on tegemist pettusega?

Valdaval enamikul juhtudest ei viita vead pettusele. Pettus on teatava kasu saamise eesmärgil toime pandud tahtlik tegu. Kuigi tavapäraste auditiprotseduuridega võib olla keeruline pettust kindlaks teha, leiame oma testimise käigus igal aastal mitmeid pettusekahtlusega juhtumeid.

2020. aastal leidsime 838 auditeeritud tehingu seast üheksa pettusekahtlusega juhtumit. Teavitasime neist Euroopa Pettustevastast Ametit (OLAF), kes korraldab koostöös liikmesriikide ametiasutustega vastavalt vajadusele uurimise ja järelkontrolli.

6) Kas ELi finantsjuhtimine halveneb?

Kulutuste hinnanguline veamäär on viimase mitmeaastase finantsraamistiku jooksul üldiselt vähenenud: 4,4%-lt 2014. aastal ligikaudu 2,7%-ni kolmel viimasel aastal.

Suure riskiga kulutused (peamiselt toetusesaajate kulude hüvitamine) sisaldavad aga endiselt olulisel määral vigu. Selliste kulutuste osakaal eelarvest suurenes 2020. aastal 59%-ni. Meie hinnangul on suure riskiga kulutuste veamäär 4,0%. Sarnaselt eelmisele aastale järeldame, et vead on **läbiva iseloomuga** ja esitame seetõttu **kulutuste kohta vastupidise arvamuse**.

7) Mida tähendavad läbiva iseloomuga vead ja suure riskiga kulutused?

Enam kui poolt ELi 2020. aasta kulutustest peetakse suure riskiga kulutusteks. Meie hinnangul on kõigi kulutuste veamäär 2,7%, kuid suure riskiga kulutusi eraldi vaadates on veamäär kuni 4,0%. Sellist liiki kulutuste suure osakaalu tõttu kogukulutustes (59%) leiame, et vead on läbiva iseloomuga – st neid esineb kogu auditeeritud andmekogumis või selle **olulises osas**.

Suure riskiga kulutused tähendavad peamiselt toetuskõlblike tegevuste rahastamiskõlblike kulude **hüvitamist** ELi poolt (keeruliste eeskirjade alusel). Kulusid hüvitatakse näiteks teadusuuringute projektidele (konkurentsivõime kulutused), regionaal- ja maaelu arengu investeringutele (ühtekuuluvus ja loodusvarad) ning arenguabi projektidele („Globaalne Euroopa“). 2020. aastal kasvas seda liiki kulutuste osakaal 59%-ni, seda peamiselt ühtekuuluvusvaldkonna kulutuste suurenemise tõttu, mis moodustasid 20 miljardit eurot.

Väikese riskiga on peamiselt **toetusõigustel põhinevad maksed**, mida tehakse toetusesaajate, kes täidavad teatud (vähem keerukaid) tingimusi. Sellisteks makseteks on näiteks põllumajandustootjatele makstavad otsetoetused (loodusvarade valdkond), üliõpilaste ja teadlaste stipendiumid (konkurentsivõime valdkond) ning ELi töötajate palgad ja pensionid (halduskulud).

8) Mis on märkusteta, märkustega ja vastupidine arvamus?

Märkusteta arvamus tähendab, et esitatud arvandmed annavad õige ja õiglase ülevaate ning järgivad finantsaruandlusele ja juhtimisele kehtivaid nõudeid.

Märkustega arvamus tähendab, et audiitorid ei saa anda märkusteta arvamust, kuid leitud probleemid ei ole siiski läbiva iseloomuga.

Vastupidine arvamus viitab ulatuslikele probleemidele.

9) Mis on oluline veamäär?

Audititerminoloogias tähendab see **piirmäär, millest kõrgemat veamäär peetakse olulist mõju omavaks**. Oluline veamäär on veamäär, mis mõjutab tõenäoliselt auditiaruande kasutajate otsuste tegemist. Nii kontrollikoda kui ka Euroopa Komisjon kasutavad olulisuse kindlaksmääramiseks **2%** suurust piirmäär.

10) Miks osutatakse aastaaruandes COVID-19 taastepaketiga seotud riskidele?

COVID-19 pandeemia avaldab ELi rahandusele väga olulist mõju: rahastamisperioodiks 2021–2027 eraldatakse Euroopa taasterahastust ja mitmeaastasest finantsraamistikust kokku 1,824 triljonit eurot, mida on **peaaegu kaks korda rohkem** kui eelmise mitmeaastase finantsraamistiku perioodi kulutused.

Samas on Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kasutamine liikmesriikides olnud kavandatust aeglasem. 2020. aasta lõpu seisuga, st praeguse seitsmeaastase eelarveperioodi viimasel aastal, oli välja makstud vaid 55% ajavahemikuks 2014–2020 heaks kiidetud ELi rahastamisest. Seetõttu on **suurenenud täitmata kulukohustused** – need moodustasid 2020. aasta lõpus 303,2 miljardit eurot (sellest 209 miljardit eurot struktuuri- ja investeerimisfondidest), mis vastab peaaegu kahe aasta eelarvele.

Sellest tulenevalt rõhutavad audiitorid, et mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 jagatud eelarve täitmise vormis rakendatavate vahendite kasutamise algus võib viibida. Nimetatud kontekstis ja varasemate perioodide tõenditele tuginedes hoiatavad audiitorid, et probleeme võib tekkida ka vahendite kasutamise seaduslikkuse ja usaldusväärse finantsjuhtimisega.

Kontrollikoja 2020. aasta aastaaruanne on Euroopa Liidu 23 keeles kättesaadav veebisaidil eca.europa.eu